

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 ในปีการศึกษา 2553 ผู้ค้นคว้าได้ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของวิชาพลศึกษา
2. ความสำคัญของพลศึกษา
3. ความสำคัญของการสอน
4. ลักษณะของการสอนที่ดี
5. จุดมุ่งหมายของการสอนพลศึกษา
6. คุณสมบัติของครูพลศึกษา
7. รูปแบบกิจกรรมทางพลศึกษา
8. ความสำคัญของหลักสูตร
9. องค์ประกอบของหลักสูตร
10. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
11. โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
12. ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
13. ธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
14. วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
15. คุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
16. การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน
17. หลักการวัดผลและการประเมิน
18. สื่อการเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

ความหมายของวิชาพลศึกษา

นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องกับวิชาพลศึกษาได้ให้ความหมายและความสำคัญของวิชาพลศึกษาไว้ดังนี้

ความหมายของพลศึกษา ราชบัณฑิตยสถาน (2525, หน้า 573) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “พะ-ละ) น. การศึกษาในทางบำรุงร่างกายโดยวิธีการออกกำลังกาย”

พงษ์ศักดิ์ พละพงษ์ (2537, หน้า 37) ให้ความหมายพลศึกษาไว้ว่า พลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งของการศึกษาต่างๆแขนง ซึ่งนำเอากิจกรรมทางพลศึกษาที่เลือกสรรแล้วเป็นองค์ประกอบในการสร้างคนให้มีคุณค่า ทำให้คนเจริญ ทำให้คนงอกงาม ช่วยส่งเสริมให้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

จรวย แก่นวงศ์คำ (2529, หน้า 17) ให้ความหมายพลศึกษาไว้ว่า พลศึกษาเป็นกระบวนการด้านการศึกษาอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามและมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาที่เลือกเฟ้นแล้ว เป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ พลศึกษา เป็นการศึกษาที่ใช้กิจกรรมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเป็นสื่อของการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์ทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในปัจจุบันผู้บริหารการศึกษามองเห็นความสำคัญของวิชาพลศึกษามากขึ้น โดยได้พยายามปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนหลักสูตร เนื้อหาวิชา และตัวครูผู้สอน ให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลาแต่ยังพบปัญหาด้านอื่นๆที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาและนักจิตวิทยาได้ทำการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านสติปัญญาอย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วยเช่น แรงจูงใจความเอาใจใส่ และการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาพลศึกษาด้วย

กูด (เฉลิมชัย ขำแก้ว 2527, หน้า 40 อ้างใน Good) ให้ความหมายพลศึกษาหมายถึงโครงการเรียนการสอนและเข้าร่วมกิจกรรมประเภทต้องใช้อกำลังกายหนักๆทั้งหลาย ซึ่งจัดไว้เพื่อที่จะส่งเสริมพัฒนาการของร่างกายทักษะการเคลื่อนไหวทางกลไก เจตคติต่างๆและนิสัยแห่งความประพฤติอันดีงามที่พึงประสงค์ทั้งหลาย

บุชเชอร์ (เฉลิมชัย ขำแก้ว 2547, หน้า 40 อ้างใน Bucher) ให้ความหมายว่าพลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งในกระบวนการศึกษาทั้งหมด ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่ทำให้เกิดการพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมเพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี โดยใช้กิจกรรมต่างๆที่เลือกเฟ้นแล้วเป็นสื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ข้างต้น

สรุปความหมายของพลศึกษาหมายถึงกระบวนการ อย่างหนึ่งซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนา ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้กับผู้ที่เรียน ได้เป็นมนุษย์ได้สมบูรณ์

ความสำคัญของพลศึกษา

พลศึกษาเป็นการศึกษาสำคัญยิ่งของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาเพราะพลศึกษา เป็นเครื่องพัฒนาลักษณะนิสัย และความสามารถระดับต่างๆของเด็กแต่ละคนระหว่างที่ผู้เรียน และเล่นกีฬา ครูย่อมมีโอกาสศึกษานิสัยและพฤติกรรมต่างๆของเด็กและความต้องการของเด็กได้ดี จากการสังเกตเห็นพฤติกรรมจะทำให้รู้ว่าเด็กบกพร่องเรื่องใดมีความต้องการเรื่องใด มีความสามารถและความถนัดเรื่องใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้ครูได้แก้ไขได้ถูกต้อง และเด็กจะได้ปรับปรุง ตนเองให้เข้ากับสังคมและเข้ากับเพื่อนฝูงได้กิจกรรมพลศึกษาส่วนใหญ่ให้มีการเล่นเป็นกลุ่ม เป็น ทีม ซึ่งจะทำให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เล่นร่วมกัน เล่นเพื่อส่วนรวม เกิดการรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม นอกจากนั้นกิจกรรมบางอย่างยังฝึกการสัมพันธ์ของอวัยวะ รู้จักการเคลื่อนไหวของ ร่างกาย เช่นการโยนลูกบอลขึ้นเตะเด็กต้องใช้ความสัมพันธ์กันของร่างกายคือ ตา มือ เท้า พร้อมกับ การเคลื่อนไหวของมือและขาเพื่อให้ได้เตะบอลได้ การบังคับด้วยวิธีนี้จะทำให้เด็กเกิดความ มั่นใจในตนเอง กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2535, หน้า 37)

ความสำคัญของการสอน

จรรยา แกนวงษ์คำ(2529, หน้า 10) ได้บอกว่าวิธีการสอนเป็นส่วนช่วยที่สำคัญยิ่งส่วน หนึ่งของการศึกษา เป็นกระบวนการในการให้การศึกษาคือผู้สอนจัดให้แก่ นักเรียน เพื่อจะให้ผู้เรียน ได้โดยสะดวก ถ้าผู้สอนรู้จักใช้วิธีการสอนที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะทำให้ผู้เรียนได้รับผล ต่อไปนี้

1. ได้รับความรู้และความเข้าใจในบทเรียน ในวิชาการที่ครูสอน
2. มีทักษะ และความชำนาญในวิชาการที่เรียนรู้นั้น
3. มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. มีความสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้
5. สามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันได้
6. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปได้

จึงถือว่า วิธีสอน มีความหมายและความสำคัญยิ่งต่อผู้เรียน และครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่าง มากในฐานะเป็นผู้เลือกวิชาสอน

ลักษณะของการสอนที่ดี

จรรยา แก่นวงษ์คำ (2529, หน้า 11) ได้อธิบายถึงลักษณะของการสอนที่ดี ดังนี้คือ

1. การสอนที่ดีต้องมีความมุ่งหมายของบทเรียนมีการเตรียมเนื้อหา อุปกรณ์การประเมินผลได้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย
2. การสอนที่ดีต้องยึดเด็กเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องของวัย ประสบการณ์เดิม และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กมากกว่าที่จะเอาหลักสูตรเป็นเกณฑ์
3. การสอนที่ดีครูต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะแก่การเรียนรู้ทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อม และ อารมณ์ของเด็ก
4. การสอนที่ดีควรมุ่งให้เด็กได้เรียนรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติพร้อมที่จะประพฤติตนเป็นคนดี
5. การสอนที่ดีต้องเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น
6. การสอนที่ดีต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน มิใช่เอาความจริงจากตำรา หรือคำบอกเล่าอย่างเดียว
7. การสอนที่ดีควรจะสัมพันธ์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับในวิชาเดียวกัน ทั้งในด้านทฤษฎี และปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดการต่อเนื่องของประสบการณ์ และสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน
8. การสอนที่ดีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมรวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอนด้วย
9. การสอนที่ดีย่อมช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่เรียน โดยใช้แรงกระตุ้นทั้งภายใน และภายนอก แต่ตามหลักการแล้วควรใช้การจูงใจภายใน มากกว่าภายนอก
10. การสอนที่ดีไม่ควรยึดมั่นในวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่ง วิธีเดียว แต่อย่างไรก็ตามควรจะเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด
11. การสอนที่ดีต้องมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลาโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การซักถาม การสอบ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าการสอนได้ตรงตามความมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายของการสอนพลศึกษา

สมคิด ชิดประสงค์ (2517, หน้า 26) ได้กล่าวว่าการสอนพลศึกษาต้องให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิชาการพลศึกษา ซึ่งให้ผลสัมฤทธิ์ ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม จึงตั้งจุดประสงค์ของการสอนพลศึกษาไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนมีสมรรถภาพร่างกาย ได้แก่ มีความแข็งแรง ความทนทาน ความคล่องแคล่วว่องไว ความเร็ว

2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในด้านต่างๆ เพื่อนำทักษะกีฬานั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองในชีวิตประจำวัน เพราะทักษะหรือความสำเร็จเป็นแรงจูงใจ ที่จะทำให้บุคคลนั้นเล่นกีฬานั้นไปเรื่อยๆ

3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎ กติกา และมารยาทในการเล่นกีฬาต่างๆ และที่สำคัญทำให้นักเรียนเป็นผู้เล่นผู้ดูที่ดี นับว่าเป็นความสัมพันธ์ไปกับการสอนทักษะ ซึ่งจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของกีฬา ซึ่งครูจะต้องสอนและอบรม

4. ต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะประจำตัวคือมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย สามัคคีกลมเกลียว รักใคร่ เชื้อเพื่อเชื้อแม่ และเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี

5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองในการออกกำลังกายและสุขภาพของร่างกายและช่วยให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพและถูกสุขลักษณะ

คุณสมบัติของครูพลศึกษา

ครูพลศึกษาหรืออาจารย์ผู้สอน ถือว่าเป็นหัวใจและองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการเรียนการสอนตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้นิยามไว้ว่า “ครู” หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

วรศักดิ์ เพียงชอบ (2527, หน้า47) ได้กล่าวถึงครูพลศึกษาที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่และภารกิจทางพลศึกษาได้ดี และประสิทธิภาพ ควรจะมีลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นผู้มีความรู้ทั้งในด้านวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาพลศึกษา
2. เป็นผู้ที่มีความศรัทธาในวิชาพลศึกษาอย่างแท้จริง
3. เป็นผู้ที่มีความรู้ลึกในการรับผิดชอบสูง
4. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกระตือรือร้น
5. เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีสุขภาพสมบูรณ์
6. เป็นผู้มีคุณธรรม มีจิตใจโอบอ้อมอารีเชื้อเพื่อเชื้อแม่ และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
7. เป็นผู้ที่รักเด็ก มีอารมณ์สนุกสนานร่าเริง

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2539, หน้า320-321) ได้กล่าวถึงครูพลศึกษาที่ดี ควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต
2. เป็นผู้มีความรู้
3. มีความต้องการและพร้อมที่จะให้บริการแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นเรื่องของการให้ความช่วยเหลือ

4.มีความสามารถในการวิเคราะห์และแยกแยะทักษะย่อย และการเคลื่อนไหวต่างๆออกมาให้นักเรียนเห็นได้อย่างถูกต้องชัดเจนไม่ผิดพลาด

5.มีความสามารถที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกพึงพอใจ และอยากที่จะฝึกหรือเล่นกีฬาต่อไป

6.เป็นผู้ที่มีรูปร่างและลักษณะท่าทางเหมาะสมกับอาชีพครูพลศึกษา

7.มีน้ำใจเป็นนักกีฬาและพยายามปลุกฝังให้นักเรียนมีคุณสมบัติของผู้มีน้ำใจที่เป็นนักกีฬาอยู่เสมอ

8.เป็นผู้ที่มีลักษณะของความเป็นผู้นำ

9.เป็นผู้ที่มีหลักการหรือมีอุดมคติของตนเอง มีบุคลิกดีและมีคุณธรรม นักเรียนต่างๆช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ห้องเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนมีความสุขและนักเรียนรักโรงเรียนอยากมาโรงเรียน

เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการช่วยให้เยาวชนพัฒนาการทั้งด้านเชาวน์ปัญญาและทางบุคลิก เพื่อช่วยให้เยาวชนมีความสำเร็จในชีวิต ทุกประเทศจึงหาทางส่งเสริมการศึกษาให้มีคุณภาพมีมาตรฐานความเป็นเลิศ ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาจึงสำคัญในการช่วยทั้งครูและนักการศึกษาผู้มีความรับผิดชอบในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน

รูปแบบกิจกรรมทางพลศึกษา

บุชเชอร์และโคนิก (Bucher and Konig อ้างใน วาสนา คุณาอภิสิทธิ์, 2539 หน้า 255-256) แบ่งกิจกรรมพลศึกษาเป็น 7 ประเภทดังนี้

1.เกมกีฬา (Game, Sport and Athletics) ประกอบไปด้วยกิจกรรมประเภทเดี่ยวเช่น ยิงธนู แบดมินตัน และกิจกรรมประเภททีม เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล

2.กิจกรรมเข้าจังหวะ (Rhythmic Activities) ประกอบไปด้วยการเต้นรำพื้นเมือง โมเดิร์นแดนซ์ การเต้นรำที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์

3.กิจกรรมทางน้ำ (Aquatics Activities) ประกอบไปด้วย กีฬาวายน้ำ เรือใบ โปโล เรือพายกระโดดน้ำ เป็นต้น

4.กิจกรรมทดสอบตนเอง (Self-testing Activities) ประกอบไปด้วยยืดหยุ่น ต่อตัว กีฬาประเภทลู่อู่อและประเภทลาน เป็นต้น

5.กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรมและกิจกรรมกลางแจ้ง (Camping and Outdoor Activities) ประกอบไปด้วยการพายเรือแคนู เดินทางไกล การเล่นสกี เป็นต้น

6.กิจกรรมนันทนาการทางสังคม (Social-recreational Activities) ประกอบไปด้วยการเล่นสเกตเป็นกลุ่ม ลีลาศ เป็นต้น

7.กิจกรรมเสริมสร้างแก้ไขป้องกันร่างกาย (Body-building Corrective and Preventive Activities) ประกอบไปด้วยการวิ่งเหยาะๆ การเสริมสร้างร่างกายเฉพาะส่วน เป็นต้น

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง รายวิชาที่กำหนดไว้ให้ศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนในภาษาอังกฤษใช้ คำว่า Curriculum มาจากคำว่า Currere ซึ่งมีความหมายถึง To Run หรือการวิ่งไปตามลำดับเป็นชุด ๆ (Course) ไปตั้งแต่ต้นจนจบ และมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าหลักสูตรไว้ดังนี้

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2539, หน้า 109) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่าเป็นโครงร่างที่กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองตามแผนการศึกษา หรือกิจกรรมที่บรรจุไว้ในโครงร่างเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าและให้ประสบการณ์ที่ดีแก่นักเรียน ซึ่งเป็นทั้งกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนั้น หลักสูตรยังครอบคลุมถึงการกำหนด จุดมุ่งหมายกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีการสอน การใช้สื่อการสอนและการประเมินผลด้วย การพัฒนาหรือการสร้างหลักสูตรจึงต้องทำใน 4 เรื่อง คือ เอกสารหลักสูตร กระบวนการสอนของครูกระบวนการเรียนของนักเรียน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน

วิลกูส (Willgoose อ้างในวาสนา คุณาอภิสิทธิ์. 2529, หน้า 2) กล่าวว่าหลักสูตร คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กีฬา ดนตรี การจัดทำวารสาร ฯลฯ และกิจกรรมใดก็ตามที่จัดให้แก่นักเรียนเป็นเรื่องเป็นราว ถือเป็นหลักสูตร โดยยึดถือปรัชญาการศึกษาของ ดิวอี้ (John Dewey) ที่ว่าการศึกษาคือชีวิต (Education is life) ฉะนั้น ประสบการณ์ทุกอย่างคือการศึกษาและทุก ๆ สิ่งในโรงเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วมถือเป็นหลักสูตรของโรงเรียนทั้งสิ้น

สุจริต เพียรชอบ และ อัจฉรา ประไพตระกูล (2521, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการหรือแนวทางการให้การศึกษา การให้การศึกษา คือ การถ่ายทอดความรู้ การให้วิชาความรู้วัฒนธรรมการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยม การเสริมสร้างความเจริญเติบโต และความสมบูรณ์ทางกาย หรือการให้การศึกษา คือการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน โดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

สุมิตร คุณานุกร (2528, หน้า 3) กล่าวว่า หลักสูตร คือ กิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งหลายที่ครูหรือโรงเรียนจัดให้ผู้เรียน เพื่อพัฒนาทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมจิตใจ และสติปัญญา

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2530, หน้า 18) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างที่จัดให้ผู้เรียน เนื้อหาวิชา ทักษะ ทักษะปฏิบัติ แบบพฤติกรรม กิจกรรมและสิ่งแวดล้อม เมื่อประมวลกันเข้าแล้วเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในความรับรู้ถือว่าเป็นหลักสูตรทั้งสิ้นจากความหมายของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แนวทางที่กำหนดไว้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

สันต์ ธรรมบำรุง (2527, หน้า 10-12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ไว้ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงานของครูเพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผลไว้เป็นแนวทาง
2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศเพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ
3. หลักสูตรเป็นเอกสารทางวิชาการ เป็นบัญญัติของรัฐบาลเพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณบุคลากรอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถาบันการศึกษา
5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุมดูแลติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล
6. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใดหลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของสังคม และพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
7. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล

8. หลักสูตรจะเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ประเทศไทยจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยมีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูง

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2539, หน้า 28) กล่าวสรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นทั้งมวลประสบการณ์โครงการ กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร แนวทางและยังเป็นกลุ่มวิชาทั้งหลายที่มุ่งให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมได้รับประโยชน์และคุณค่าจนเกิดการพัฒนาดตนเองให้เป็นผู้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ

2. หลักสูตรช่วยถ่ายทอดวัฒนธรรม ปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดี เช่น ภาษาไทย เป็นวิชาบังคับสำหรับผู้เรียนทุกระดับชั้น ด้วยเหตุที่ว่าภาษาไทยเป็นวัฒนธรรมของประเทศ การสอนวิชาพลศึกษาจะช่วยปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม และความมีน้ำใจนักกีฬา เป็นต้น

3. หลักสูตรช่วยเสริมสร้างความเจริญเติบโต และความแข็งแรงทางร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้เรียนสอดคล้องกับปณิธานการจัดการศึกษาของประเทศ เช่น วิชาพลศึกษาช่วยพัฒนา ร่างกาย (สมรรถภาพและทักษะ) และพัฒนาจิตใจ (บุคลิกภาพและทัศนคติ) ได้พร้อม ๆ กัน

4. หลักสูตรเป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างปรัชญา ปณิธาน หรือจุดมุ่งหมายของการศึกษากับวิธีการสอนหรือการใช้หลักสูตรเข้าด้วยกัน

องค์ประกอบของหลักสูตร

ทาบา (Taba อ้างในวาสนา คุณาอภิสิทธิ์.2529, หน้า 9) ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร กล่าวว่า หลักสูตรนั้นไม่ว่าจะเป็นแบบใด วิชาใดก็ตาม จะมีองค์ประกอบที่

สำคัญอย่างน้อยที่สุด 4 อย่าง คือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงที่จะสอนแต่ละวิชา
3. ขบวนการสอนและขบวนการเรียน (การนำหลักสูตรไปใช้)
4. การประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

พนัส หันนาคินทร์ (2529, หน้า 177-178) กล่าวถึง หลักสูตรว่า ต้องประกอบไปด้วย องค์ประกอบดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ การหวังผลที่ต้องการให้เกิดแก่ตัวนักเรียน
2. เนื้อหาหลักสูตร ได้แก่ เนื้อหาซึ่งรวมกิจกรรมและประสบการณ์ที่จะให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้ ต้องอาศัยสิ่งเหล่านี้คือ

3.1 คู่มือหลักสูตร ประกอบด้วยคำแนะนำในการสอนวิชาต่าง ๆ โดยเริ่มจาก จุดมุ่งหมายในการสอน หน่วยการสอน เนื้อหาวิชาที่จะสอน สื่อการสอน รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ

3.2 ตำราเรียนที่ควรใช้ประกอบการสอน

3.3 การวางแผนการสอน เป็นการวางแผนล่วงหน้าว่าจะแบ่งเนื้อหาที่จะสอนออก อย่างไม่อย่างใดจะเหมาะสมแก่สถานการณ์ต่างๆ

3.4 แบบการสอน ต้องเลือกใช้ตามสภาพของเนื้อหาในการเรียน

3.5 วิธีประเมินผล เป็นข้อแนะนำวิธีการที่จะใช้ในการตรวจสอบว่านักเรียนได้รับ ผลจากการสอนของครูเพียงใด โดยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือบทเรียนนั้น ๆ

ธำรง บัวศรี (2531, หน้า 7-8) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญและขาดไม่ได้ อย่างน้อย 6 อย่างคือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนและประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนและประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง กระบวนการ และวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้และอื่น ๆ ตามจุดประสงค์และจุดหมายที่กำหนดไว้

5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials) หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์และโสตทัศนศึกษาและอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรและการประเมินผล การเรียนการสอน

สุธีระ ทานตวณิช (2532, หน้า 97) กล่าวว่า หลักสูตรประกอบไปด้วย จุดหมาย คือ ความต้องการทางการศึกษาและสังคม

1. หลักการ คือทิศทางซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร

2. โครงสร้าง คือกลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่าง ๆ

3. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และทัศนคติบางประการ โดยเฉพาะรายวิชานั้น ๆ

4. เนื้อหาของรายวิชา คือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

5. สื่อการเรียน คือ สื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

6. วิธีสอน คือ วิธีการที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

7. การประเมินผล คือ การวัดว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใดหลังจากการเรียนการสอน

สุนทร บำเรอราช (2541, หน้า 49-80) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย

1. เอกสารหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยตัวของหลักสูตร คำสั่ง คำนำ ข้อความและรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มวิชาต่าง ๆ

2. หนังสือเรียนและเอกสารประกอบการเรียน ซึ่งได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์และแบบฝึกหัด

3. ระบบการประเมินผลการศึกษา ประกอบด้วยจุดประสงค์ เกณฑ์การวัดผล ประเมินผลและข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

4. แนวการสอนหรือคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะวิชา เพื่อให้ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแนวเดียวกัน โดยมากจัดทำโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

5. ครูหรือผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของหลักสูตร เพราะครูเป็นผู้ใช้หลักสูตร และมีหน้าที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้

6. กิจกรรมและการจัดประสบการณ์ได้แก่ กิจกรรมที่ประกอบการสอนในห้องเรียนและ กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน

7. สื่อการสอนและสื่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือของครูที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดประสงค์ของหลักสูตรได้รวดเร็วและชัดเจนขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล องค์ประกอบแต่ละอย่างมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน นอกจากนั้น หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะทั่ว ๆ ไปในการนำไปปฏิบัติดังนี้

1. หลักสูตรจึงต้องแสดงเค้าโครงหรือเนื้อหาวิชาในแต่ละระดับชั้น รวมทั้งจุดหมายของการสอนวิชาต่าง ๆ

2. กำหนดเวลาที่ครูจะใช้สำหรับการสอนวิชานั้น ๆ ด้วยว่าจะใช้เวลานานเท่าไรในแต่ละชั้น

3. ในหลักสูตรควรมีเนื้อหาวิชาที่ครูสามารถสอนได้ไม่ยากนัก สามารถไปศึกษาค้นคว้าเองได้ และมีข้อเสนอแนะในเนื้อหาต่าง ๆ เช่น วิธีสอน วิธีดำเนินการสอน สื่อการเรียนรู้และแบบเรียน

4. ให้ข้อเสนอแนะในการวัดผล

5. หลักสูตรควรมีความทันสมัย เพราะการจัดสร้างหลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละครั้งต้องใช้เวลา กำลังคน และสิ่งอื่น ๆ ประกอบกันด้วยหลายสิ่ง มีความเปลี่ยนแปลงหลายประการ หลักสูตรที่ทันสมัยจึงควรมีคุณสมบัติในการช่วยแก้ปัญหาในปัจจุบันได้มีความทันต่อเหตุการณ์ และมีความยืดหยุ่นพอสมควร

ดังนั้น องค์ประกอบของหลักสูตรที่ดี จะต้องเป็นเครื่องมือที่ทำให้การศึกษา บรรลุตามความมุ่งหมายมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการไปอย่างช้า ๆ ใช้ระยะเวลาาน หลักสูตรเป็นของประชาชนไม่ใช่ของนักการศึกษา เพราะประชาชนเป็นผู้ที่มีอยู่ในสังคมส่วนใหญ่ ไม่ใช่มีแต่นักการศึกษากลุ่มเดียว การสร้างหลักสูตร จึงต้องสนองตอบต่อความต้องการของสังคมตามหลักการหรืออุดมคติ แท้จริงแล้วหลักสูตรของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่ควรเหมือนกัน แต่อาจมีบางส่วนที่เหมือนกันได้ เช่น อาจกำหนดวิชาแกนหรือวิชาเฉพาะที่เหมือนกัน อาจกำหนดวิชาของแต่ละภาคของประเทศเหมือนกัน เป็นต้น สุดท้ายคือต้องมีการประเมินผลหลักสูตรโดยการทดลองใช้เสียก่อน และผลจากการทดลองใช้หลักสูตรควรจะสามารถชี้ให้เห็นถึงจุดดีและจุดบกพร่องของหลักสูตรด้วย เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีที่สุดก่อนนำออกมาใช้จริง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 4) กล่าวถึงจุดหมายของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า

3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬาภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ระดับช่วงชั้นการเรียนรู้ กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้
 - ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3
 - ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6
 - ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
 - ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6
2. สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้
 - 2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
 - 2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
 - 2.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 2.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 2.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 1 – 4) กล่าวถึงหลักการ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ไว้ดังนี้

สุขภาพ มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) ของคนแต่ละคนและสังคม สุขภาพจึงรวมถึงมิติด้านความเจริญเติบโตและพัฒนาการของบุคคล ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตวิญญาณ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนโดยรวม สุขศึกษาและพลศึกษา มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ ให้มีความสมบูรณ์ ความสมดุล และมีคุณภาพ ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และเกิดพัฒนาการเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ความสามารถของตนเอง เกิดวิธีการเรียนรู้ด้วยพลังมีความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ เกิดความตระหนักและความรับผิดชอบต่อสุขภาพและสมรรถภาพทางกายของตนเอง และสามารถตัดสินใจในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและความปลอดภัยของผู้อื่นบนพื้นฐานของความเป็นไทย

ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กรมวิชาการ (2545, หน้า 7-9) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตในปัจจุบันมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย บุคคลจึงจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ประเทศชาติและโลก สุขศึกษาและพลศึกษาจึงเป็นวิชาที่สำคัญ เพราะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีลักษณะดังกล่าว คือ บุคคลต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเน้นการดูแล การส่งเสริม การพัฒนา และการบริหารจัดการชีวิตเพื่อสุขภาพอันเป็นรากฐานสำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตที่สมดุล ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นกลุ่มวิชาหนึ่งใน 8 กลุ่มของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มวิชาที่มีความหมาย และมีความสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยตรง เพราะครอบคลุมเรื่องสุขภาพที่เป็นพื้นฐานจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่จำเป็นที่ผู้เรียนต้องรู้ ด้านการเสริมสร้างเจตคติและค่านิยมที่ดี คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เช่นความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเคารพในสิทธิของผู้อื่นและกฎกติกาของสังคม เป็นต้น และด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่ยั่งยืน

สุขภาพ มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ของคนแต่ละคนและสังคม สุขภาพ หมายถึงทั้งมิติด้านความเจริญเติบโตและพัฒนาการของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจิตวิญญาณ ซึ่งส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตคนโดยส่วนรวม

ดังนั้น สุขศึกษาและพลศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ ความสมดุลและมีคุณภาพ ให้ผู้เรียนมีความสามารถ เรียนรู้และเกิดการพัฒนากว้างขวางเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ความสามารถของตนเอง เกิดวิธีการเรียนรู้ด้วยพลัง มีความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ เกิดความตระหนักและความรับผิดชอบต่อสุขภาพและสมรรถภาพของตนเอง สามารถตัดสินใจและเลือกวิธีปฏิบัติในการดูแลรักษาสุขภาพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นใจในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และความปลอดภัยของผู้อื่นบนพื้นฐานของความเป็นไทย

ธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ(2544, หน้า 20-21) กล่าวว่า ธรรมชาติของวิชาสุขศึกษาและพลศึกษามีเนื้อหาที่เป็นแกน ที่แสดงความเป็นศาสตร์เฉพาะทาง และปรัชญา ที่แตกต่าง แม้ว่าจะมุ่งไปสู่เรื่องสุขภาพเป็นจุดหมายปลายทางเหมือนกันก็ตาม ดังนั้น การจัดหลักสูตรและการสอนแต่ละวิชา จึงมีแนวคิดและเป้าหมายที่นำไปสู่การจัดการบริหารหลักสูตรและการสอนในสถานศึกษา และเป้าหมายของวิชาพลศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้ง 5 ด้านดังนี้

1. พัฒนาการเรียนรู้ (Cognitive domain) เป็นความสามารถในการใช้สติปัญญาที่แสดงออกถึงความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จัดจำความหมายแปลความหมาย แก้ปัญหาและประเมินผล
2. พัฒนาด้านเจตคติ (Affective domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสนใจ การเห็นคุณค่า ความนิยมชมชอบ อันแสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ
3. พัฒนาการด้านทักษะ (Psychomotor or skill domain) เป็นพัฒนาการที่เกิดจากการทำงานประสานสัมพันธ์กันระหว่างระบบประสาทกับกล้ามเนื้อที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพ
4. พัฒนาการด้านสมรรถภาพทางกาย (Physical fitness domain) เป็นความสามารถของร่างกายในการปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถส่งมอบพลังงานไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ยามว่าง และยามเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายได้หลากหลายรูปแบบ

5. พัฒนาการด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือด้านสังคม (Social domain) เป็นความสามารถในการปรับตัว การเป็นผู้นำผู้ตาม การปฏิบัติตามกติกากฎระเบียบ วินัย อุดมคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีน้ำใจนักกีฬา มีคุณธรรม จริยธรรม

พัฒนาการของพฤติกรรมทั้ง 5 ด้านของผู้เรียน เป็นผลรวมการเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่มีสาเหตุมาจากประสบการณ์ตรง ในการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาชนิดต่างๆ ที่รวมเรียกว่า “กิจกรรมพลศึกษา”

วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กรมวิชาการ (2545, หน้า 9) กล่าวว่า สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมาย เพื่อการดำรงการส่งเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และสังคมให้ยั่งยืน สุขศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรมค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่กันไปด้วย

พลศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาโดยรวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญาและสังคม ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา และกิจกรรมเหล่านั้นได้รับการคัดสรรมาแล้วเป็นอย่างดีแล้ว

สุขศึกษาและพลศึกษา จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพจนมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี โดยมีทั้งความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือกระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ตามแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผลรวมสุดท้าย คือ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวม ของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Holistic)ในการเรียนรู้ สุขศึกษา ผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นและจูงใจ ให้กำหนดเป้าหมายที่เป็นจริง และมีคุณค่าในการพัฒนารูปแบบของ วิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี พัฒนาทักษะการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม รู้จักการสร้าง ความรับผิดชอบและสัมพันธภาพที่ดีกับคนอื่นทั้งที่โรงเรียนที่บ้านและในชุมชน ทั้งชุมชนที่ตนเองอยู่อาศัยและชุมชนอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน และยอมรับในความแตกต่างนั้น เกิดการพัฒนาความสามารถในการเผชิญกับปัญหาที่ทำนาย ความเครียด ความกดดัน ความขัดแย้ง และการสร้างเสริมสุขภาพ

ในการเรียนรู้พลศึกษา ผู้เรียนจะได้รับโอกาสให้เข้าร่วมในกิจกรรมทางกายและกีฬาทั้งประเภทบุคคลและประเภททีมอย่างหลากหลายทั้งของไทยและสากล กิจกรรมทางกายและกีฬาต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามศักยภาพด้านความเจริญเติบโตและพัฒนากายได้ ปรับปรุงสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย เกิดการพัฒนาทักษะกลไกอย่างเต็มที่ ได้เรียนรู้ถึง

ความสำคัญของการฝึกฝนตนเองตามกฎ กติกา ระเบียบ และหลักการทางวิทยาศาสตร์ ได้แข่งขัน และได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม ได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยตรงตามความ ถนัด และความสนใจ ได้ค้นหาความพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย กีฬา กิจกรรม นันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทาง

กาย และรักการออกกำลังกาย

การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษาในสถานศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิด การพัฒนาครบถ้วนจากสาระต่าง ๆ คือ การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ชีวิตและ ครอบครัวยุคใหม่ เคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล การสร้างเสริม สุขภาพ สมรรถภาพ การป้องกันโรค และความปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งสามารถจัดให้สอดคล้อง เชื่อมโยง บูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ อีก 7 กลุ่ม และยังสามารถจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อการเติมเต็มให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วย

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา จึงควรจัดให้เหมาะสมกับระดับ ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรให้สอดคล้องกับลักษณะของวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมสากล โดยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบ้าน ชุมชน และท้องถิ่นไปพร้อมกัน

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาแล้วผู้เรียนจะ มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติ และค่านิยมที่ดี ในเรื่องธรรมชาติ การเจริญเติบโตและ พัฒนาการของมนุษย์ ชีวิตและครอบครัว การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ การป้องกันโรค และความปลอดภัยในชีวิต มี ทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพและสมรรถภาพจนเป็นกิจนิสัย เมื่อจบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาในแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

จบช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3)

1. มีความรู้ และเข้าใจในเรื่องการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ตลอดจน ปัจจัย ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการ
2. มีสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการกิน การพักผ่อนนอนหลับ การรักษาความสะอาดอวัยวะทุก ส่วนของร่างกาย การเล่น และการออกกำลังกาย
3. ป้องกันตนเองจากพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การใช้สารเสพติด การล่องละเมิดทางเพศ และ รู้จักปฏิเสธในเรื่องที่ไม่เหมาะสม

4. ควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ตามพัฒนาการในช่วงอายุ มีทักษะการเคลื่อนไหว ขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกาย กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ และ เกมได้อย่างสนุกสนานและปลอดภัยเป็นประจำ

5. มีทักษะในการเลือกบริโภคอาหาร ของเล่น ของใช้ ที่มีผลดีต่อสุขภาพหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุได้

6. ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เมื่อมีปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาสุขภาพ

7. ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ คำแนะนำ ขั้นตอนต่าง ๆ และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจจนงานประสบความสำเร็จ

8. ปฏิบัติตามสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่นในการเล่นเป็นกลุ่ม

จบช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6)

1. เข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกายและรู้จักดูแลอวัยวะที่สำคัญของระบบนั้น ๆ

2. เข้าใจธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมแรงขับทางเพศของชายหญิง เมื่ออย่างเข้าสู่วัยแรกรุ่นและวัยรุ่น สามารถปรับตัวและจัดการได้อย่างเหมาะสม

3. เข้าใจและเห็นคุณค่าของการมีชีวิตและครอบครัวที่อบอุ่น และเป็นสุข

4. ภูมิใจและเห็นคุณค่าในเพศของตน ปฏิบัติสุขอนามัยทางเพศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ ความรุนแรง สารเสพติดและการล่วงละเมิดทางเพศ

6. มีทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานและการควบคุมตนเองในการเคลื่อนไหวแบบผสมผสาน

7. รู้หลักการเคลื่อนไหวและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย และเกมการละเล่นพื้นเมือง กีฬาไทย กีฬาสากลได้อย่างปลอดภัยและสนุกสนาน มีน้ำใจนักกีฬาโดยปฏิบัติตามกฎกติกา สิทธิและหน้าที่ของตนเองจนงานสำเร็จลุล่วง

8. ปฏิบัติกิจกรรมทางกาย และกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพได้ตามความเหมาะสมและความต้องการเป็นประจำ

9. จัดการกับอารมณ์ ความเครียด และปัญหาสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

10. ทักษะในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ

จบช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3)

1. เข้าใจและเห็นความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่มีต่อสุขภาพและชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ

2. เข้าใจ ยอมรับ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจอารมณ์ ความรู้สึกทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ สร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น และตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่เหมาะสม

3. เลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสม ได้สัดส่วน ส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการในช่วงวัยรุ่น

4. มีทักษะในการประเมินอิทธิพลของเพศ เพื่อน ครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมที่มีต่อเจตคติค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและชีวิต และสามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม

5. ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง รู้จักสร้างเสริมความปลอดภัยให้แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน

6. เข้าร่วมกิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพและสมรรถภาพทางกลไกได้อย่างปลอดภัยสนุกสนาน และปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอตามความถนัดและความสนใจ

7. แสดงความตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสุขภาพ การป้องกันโรค การดำรงสุขภาพ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การออกกำลังกายและการเล่นกีฬากับการมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี

8. สำนึกในคุณค่า ศักยภาพ และความเป็นตัวของตัวเอง

9. ปฏิบัติตามกฎ กติกา หน้าที่ความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการแข่งขันกีฬาและการทำงานเป็นทีมด้วยความมุ่งมั่นและมีน้ำใจนักกีฬาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ด้วยความชื่นชมและสนุกสนาน (กรมวิชาการ. 2545 หน้า 1-11)

จากการที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การจบช่วงชั้นของนักเรียนจะต้องมีประสบการณ์จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดให้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทุกด้านรู้จักการปฏิบัติตนเอง และรักการออกกำลังกาย มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง

มีเจตคติและค่านิยมที่ดีในเรื่องการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์ สามารถนำทักษะด้านสุขภาพไปใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นกิจนิสัย

การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้เพราะสิ่งเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้มีการเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างมีคุณภาพคือ ครูพลศึกษา การ

สอน หลักสูตร โปรแกรม และกิจกรรมพลศึกษา สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้เรียน และการเรียน การวัดผล ประเมินผล การเรียนการสอน บุคลากรที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียน (จรรยา แก่นวงศ์คำ, 2517, หน้า 12)

หลักการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องดำเนินควบคู่กันไป การบูรณาการ การวัดผลและประเมินผลกับการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนหลายประการ อาทิได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะช่วยติดตามกำกับดูแลความก้าวหน้าของผู้เรียน นำผลมาปรับแนวทางการจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในความสามารถ และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีคุณธรรมสามารถค้นพบความรู้ใหม่และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสนองความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่นอย่างแท้จริง สถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดมาตรฐานหลักสูตรเป็นสำคัญ สถานศึกษาต้องนำมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นมากำหนดมาตรฐานการเรียนรู้รายปี รายภาคเรียน ตลอดจนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ รายคาบ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับมาตรา 26 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยคำนึงถึงหลักการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 234 - 235) ดังนี้

1. เน้นกระบวนการเพื่อพัฒนาผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย
2. เน้นการนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุงการเรียน การสอน
3. เน้นการประเมินผลที่หลากหลาย
4. เน้นการบูรณาการ การประเมินผลควบคู่ไปกับการเรียนการสอน
5. เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ประเมินผล
6. เป็นการประเมินผู้เรียนอย่างครอบคลุม

ได้มีผู้ให้ความหมายของการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ไว้ดังนี้คือ

ไพศาล หวังพานิช (2523, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของการวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดหรือจำนวน ปริมาณ อันดับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะหรือ

พฤติกรรมความสามารถของบุคคล โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด กระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ตัวเลขหรือข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่ใช้แทนจำนวนและลักษณะที่จำกัด การวัดผลต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เป็นระเบียบแบบแผน มีเครื่องมือ มีผลการวัดเป็นตัวเลข หรือเป็นรายละเอียดที่นำไปใช้บรรยาย บอกจำนวน หรือระดับสิ่งที่ถูก ส่วนการประเมินผลนั้น หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจ ตีราคา ลงสรุป เพื่อพิจารณาความเหมาะสมหรือหาคุณค่าของคุณลักษณะและพฤติกรรม เช่น การเรียน ประเมินเป็นการตัดสินใจในคุณค่าของบุคคลหรือสิ่งของ ซึ่งจะเป็นความเที่ยงตรงตามเนื้อหา การประเมินผลปฏิบัติ โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้จากการวัดผลเป็นหลัก และใช้วิจยารณญาณ ประกอบการพิจารณา การประเมินผลต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอนการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดผลและประเมินผลเป็นคำที่มักใช้รวมกันเสมอ ซึ่ง ผาณิต บิลมาศ (2524, หน้า 1) ได้ให้ความหมายแยกกันไว้ ดังนี้

การวัดผล หมายถึงการนำเครื่องมือที่เชื่อถือได้ (มาตรฐาน) ไปเปรียบเทียบ (วัด) กับสิ่งที่ต้องการจะทราบถึงปริมาณหรือขนาด ซึ่งจะสามารถวัดได้ทันทีและออกเป็นตัวเลขเรียกว่า ปริมาณ

การประเมินผล หรือการประเมินค่า หมายถึง การสอบ พิจารณา ตรวจสอบ หรือการตีความหมายของคะแนนที่รวบรวมมาได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น การสอบ การเรียน พฤติกรรม บุคลิกภาพ เป็นต้น นำมาสรุปรวมกันแล้วให้ออกมาเป็นเกรดหรือคะแนนรวมได้ว่า นักเรียนคนนั้นได้เรียนรู้อยู่ในระดับไหน หรือบรรลุตามความมุ่งหมายระดับไหน

สำหรับการวัดผลและประเมินผลทางพลศึกษานั้น วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2534, หน้า 31) ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลไว้ว่า ครูพลศึกษาจะต้องวัดผลและประเมินผลนักเรียน ตามจุดมุ่งหมายของวิชาพลศึกษา ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้สติปัญญา หรือพุทธิวิสัย
2. ความรู้สึก ท่าที อารมณ์ ค่านิยม อุดมคติ รวมเรียกว่า เจตคติหรือทัศนคติหรือเจตคติวิสัย
3. ทักษะ ซึ่งเป็นความชำนาญเฉพาะตน หรือทักษะวิสัย
4. สมรรถภาพทางกายหรือประสิทธิภาพของร่างกาย ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน หรือสมรรถภาพทางกายวิสัย
5. บุคลิกภาพ หรือพัฒนาการด้านสังคมต่าง ๆ หรือ สังคมวิสัย

ด้วยจุดมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาดังกล่าว ครูพลศึกษาสามารถยึดเป็นหลักในการวัดผลและประเมินผลนักเรียนได้

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนพลศึกษา คือ การที่ครูได้จัดสถานการณ์ หรือประสบการณ์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยอาศัยรูปแบบกิจกรรมกีฬา หรือการออกกำลังกาย เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ และนักเรียนได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์ โดยการใช้กิจกรรมกีฬาหรือการออกกำลังกาย เพื่อการส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา

วินัย รังสินันท์ (2532, หน้า 569) ได้ให้ความหมายของการวัด หมายถึง การกำหนด คุณภาพของบุคคลหรือสิ่งของ การวัดมุ่งควบคุมความเที่ยงตรง และสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ส่วนการประเมินเป็นตัวกระตุ้นสิ่งแวดล้อมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ผู้เรียน

จากความหมายของการวัดและการประเมินผลนั้น สรุปได้ว่า มีการวัดผลแล้วจะได้ รายละเอียดมากมายหลายด้าน ถ้าจะทำให้ผลการวัดเกิดคุณค่าก็ต้องนำผลทั้งหลายมาพิจารณา สรุปหรือประเมินผล ผลการประเมินจะถูกต้องเหมาะสมเพียงใดย่อมขึ้นกับผลของการวัดเป็น ประการสำคัญ กล่าวคือ ถ้าผลการวัดต้องการประเมินผลมักเชื่อถือได้และตรงกับความเป็นจริง ในทางตรงกันข้ามถ้าผลการวัดผิดพลาด การประเมินผลก็ย่อมผิดพลาด ทั้งการวัดและการ ประเมินผลจึงสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันอย่างมาก จนในบางครั้งใช้คำทั้งสองแทนกันได้

วีระ ตันตระกูล, บุญทอง สังข์ทอง และอุบล เล่นวารี (2535, หน้า 232) ได้ให้ความหมาย ของการวัด หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งตัวเลขหรือสัญลักษณ์แทน คุณลักษณะของสิ่งที่วัด โดยใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ส่วนการประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่ได้มาจากการวัด เพื่อสรุปว่าผลสรุปที่ได้จากการวัดเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับ เกณฑ์ที่กำหนด

การประเมินผลในโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินผลเพื่อตัดสินการเรียน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนนั้นก็เพื่อทราบ ความรู้ความสามารถของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ขณะที่ครูสอนจะประเมินควบคู่กันไป ด้วย โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลัก ข้อมูลที่ได้มาจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนเป็นการวัดผลการสอบ ปลายปี เพื่อพิจารณาระดับคะแนนในการสอบว่าได้หรือตก

หลักการวัดผลและการประเมิน

เพื่อให้การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นั้น ได้มีผู้ให้แนวความคิดในหลักการวัดผลไว้ว่า สุชา จันทรธอม (2518, หน้า 9 – 12) ดังนี้

1. ต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนว่าวัดอะไร

2. ต้องวัดในสิ่งที่ต้องการวัด
3. การวัดต้องมีการเชื่อถือได้
4. ต้องสัมพันธ์และคลุมหลักสูตรให้ทั่วถึง
5. การวัดต้องสม่าเสมอและใช้วิธีการหลายอย่าง
6. ต้องให้ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และแรงงาน
7. มีความสะดวกในการตรวจและให้คะแนน

อีกนัยหนึ่งในหลักการของการวัดผลและประเมินผล จะต้องปฏิบัติ ดังนี้ ชุมพรยงกิตติคุณ และประคอง กรรณสูต (2518, หน้า 32 – 33)

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการวัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน ซึ่งจะอยู่ในขอบข่ายของวัตถุประสงค์การศึกษาและครอบคลุมพฤติกรรมของผู้เรียน
 2. เลือกเทคนิคการวัดผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
 3. ใช้เทคนิคในการวัดผลหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมในทุก ๆ ด้านให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา
 4. ศึกษาข้อดีและข้อเสียของเทคนิคการวัดผลที่ใช้แต่ละประเภท ซึ่งจะทำให้การวัดผลทุกครั้งรัดกุมและรอบคอบ
 5. ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า

สุภาพ วาดเขียน และ อรพินธุ์ โภชนาตา (2520, หน้า 9 -11) ได้กล่าวถึงการวัดผลและการประเมินผลว่า นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการตัดสินผลการเรียนแล้ว ยังมีประโยชน์และสำคัญในด้านอื่น ๆ อีกดังนี้

1. ใช้เปรียบเทียบ วิเคราะห์ และพยากรณ์ว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
2. ใช้ในการวัดอัตราความเจริญงอกงามและคุณค่าพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ
 3. ใช้ในการฝึกฝนนักเรียน
 4. เป็นสื่อกลางระหว่างชุมชนกับสถาบัน
 5. ข้อมูลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล นำไปใช้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 5.1 คัดเลือกนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรการศึกษาต่อการจัดกลุ่มนักเรียนตามความมุ่งหมาย เป็นต้น
 - 5.2 เป็นหลักฐานของสถาบันการศึกษาและรายงานผลในด้านต่าง ๆ เช่นความเจริญก้าวหน้า มาตรฐานความรู้ เป็นต้น

5.3 ช่วยวิเคราะห์ ประมวลการสอนของโรงเรียน ช่วยให้ครูที่ทำการสอนอยู่ปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นและเหมาะสมยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้ผู้ปกครองทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการทราบข้อเท็จจริงทางการจัดการศึกษา

7. ทำให้งานด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก

7.1 การวางแผนงานบริหารวัดกุ่มยิ่งขึ้น

7.2 ทำให้หลักสูตรมีคุณภาพดี เหมาะสมกับความต้องการ สามารถกำหนดความมุ่งหมายไว้ให้ปฏิบัติเป็นขั้น ๆ และเป็นปัจจุบันเสมอ

7.3 ช่วยให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของการจัดการเรียนการสอน สามารถปรับปรุงให้ถูกจุด

การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล

เกณฑ์การผ่านช่วงชั้น และการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าจบการศึกษาภาคบังคับและ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่า จบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 (จบการศึกษาภาคบังคับ)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผลที่ดีต้องสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องนำมาพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

สื่อการเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จริง ปฏิบัติได้ คิดเป็น ทำเป็น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อ และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ อย่างหลากหลาย สื่อการเรียนรู้ กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณลักษณะตามจุดเน้นของกลุ่มวิชา

การเลือกสื่อ

สื่อการเรียนรู้ควรมีได้มีความหมายเฉพาะสื่อที่ครูสอน แต่หมายถึงทุกอย่างที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์หรือความคิด ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้จากสิ่งนั้น หรือนำสิ่งเหล่านั้นเข้ามาสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 269)

สื่อจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ จัดทำขึ้นเพื่อสนองการเรียนรู้ตามหลักสูตร
2. สื่อบุคคล ตัวบุคคลที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิดและวิธีปฏิบัติไปสู่บุคคล
3. สื่อวัสดุ เก็บสาระความรู้ในตัวเอง ภาพหุ่นจำลอง เทป ภาพยนตร์
4. สื่ออุปกรณ์ สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่าน ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็น
5. สื่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
6. สื่อกิจกรรมและกระบวนการ เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เช่น การแสดงละคร

ความหมายของสื่อ

สงกรานต์ ขุนทองทิพย์ (2546, หน้า 8-10) ได้ให้ความหมายของสื่อว่า สื่อที่ดีควรเป็นสื่อที่เข้าได้กับเนื้อหาที่จัดไว้ สื่อมาจากคำว่า Medium (เอกพจน์) หรือ Media (พหูพจน์) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่า สื่อ (กริยา) ทำการติดต่อให้ถึงกัน สื่อการสอน (Instructional Media) เป็นสื่อที่มุ่งเน้นนำไปใช้ในการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอก ห้องเรียน

คุณค่าของสื่อการสอน

สื่อการสอนที่ดีมีคุณภาพ ให้ประโยชน์ในการเรียนรู้และช่วยลดระยะเวลาในการเรียนรู้ จะต้องเป็นสื่อการสอนที่มีคุณค่าดังนี้

1. เป็นศูนย์รวมความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้มากขึ้นมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้นใช้เวลาน้อยลง

3. ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิด แก้ปัญหา
4. ช่วยให้ผู้เรียน เรียนอย่างมั่นใจ
5. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้ดีขึ้น
6. ช่วยลดคำบรรยายของผู้สอนให้น้อยลง
7. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของปัญหาต่าง ๆ
8. ช่วยให้ข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปร่าง เวลา ระยะทาง
9. ช่วยลดการสูญเสียของการศึกษา

ลักษณะของสื่อที่ดี

สื่อการสอนที่ควรแก่การนำมาประกอบการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหานั้น ครูผู้สอน ควรวิเคราะห์ลักษณะของสื่อการสอนมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ประหยัด โดยการทำจากเศษวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุในท้องถิ่น
2. ประโยชน์ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ในหลักสูตรได้ง่ายขึ้น ครูสอนสบาย ได้ผลเร็ว
3. ประสิทธิภาพช่วยให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบความสำเร็จ

วีรียา บุญชัย (2529, หน้า 29) ได้กล่าวถึงการสร้างเครื่องมือ แบบทดสอบเพื่อใช้ในการทดสอบวัดความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน ต้องใช้เกณฑ์ในการเลือกแบบทดสอบมาใช้ ซึ่งประกอบด้วยความเที่ยงตรง ความเชื่อถือ ความเป็นปรนัย และเกณฑ์ปกติ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า สื่อการเรียนรู้ เกี่ยวกับ สุขศึกษาและพลศึกษามีมากมาย ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการเลือกสรรสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดไว้ มาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เข้าใจความหมาย ทั้งยังสามารถลดภาระของผู้สอน ทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดรู้จักแก้ปัญหา ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

คอรื (กุศล หาญยศ. 2539, หน้า 22 อ้างใน Korri. 1971:5181-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนวิชาพลศึกษาในรัฐมินเนโซต้า โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา ส่วนกลุ่มประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนมากขาดอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก จำนวน นักเรียนแต่ละชั้นมากเกินไปจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง

เพื่อตอบสนองความต้องการและความถนัดของแต่ละบุคคลได้ทั้งหมด ครูพลศึกษามีชั่วโมงมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับเตรียมการเรียน การสอน

คัทเธอร์ (บุสบา ทันสมัย. 2547.อ้างใน Cutrer. 1985.) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คู่มือการใช้หลักสูตรพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จุดมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้หลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ในการสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาได้ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คู่มือ ควรแบ่งเป็น 4 บท คือ บทที่ 1 กล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอน ขอบเขตและสมมุติฐาน บทที่ 2 กล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ บทที่ 3 เป็นจุดประสงค์การวางแผนงาน การประเมินผลหน่วยการเรียน ข้อกำหนดในการปฏิบัติและคำอธิบายประกอบข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน บทที่ 4 คือวิธีสอนซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงบรรณานุกรม

มรอส (บุสบา ทันสมัย. 2547 อ้างใน Mros. 1991. หน้า, 302 – A) ได้ศึกษาในเรื่องของการเรียนรู้ของนักเรียน และคุณลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ในชั้นประถมศึกษา โดยการศึกษากลุ่มนักเรียนที่มีความคาดหวังสูง ปานกลาง น้อย โดยผ่านกระบวนการสอน 3 วิธี ที่ใช้ในการสอนวิชาพลศึกษา พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีความคาดหวังต่างกัน มีความรับรู้ต่างกัน และเข้าใจพฤติกรรมการสอนของครูต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามวิธีการสอนของครูพลศึกษาที่แตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนไม่มากนัก

แนนซี (เฉลิมชัย ขำแก้ว, 2547หน้า, 40 อ้างใน Nancy. 1992:3857-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความเข้าใจในการใช้หลักสูตรพลศึกษาในชีวิตจริงของครูพลศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจความหมายของการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิธีการศึกษาดำเนินการ โดยการสังเคราะห์เอกสาร วารสาร บทความ สังเกตการสอน สัมภาษณ์และการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยเหตุผลทั้งนี้เพื่อมุ่งที่จะอธิบาย แจกแจงพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ในรายละเอียดของครูผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงผลการวิจัย จึงสรุปได้ 2 เรื่อง คือ เรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกและเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูพลศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรใหม่ที่ตนเองเกี่ยวข้องอยู่ รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ความรู้สึกที่เด่นชัด คือ ความพอใจ ความภูมิใจ ความเหนื่อยล้า ความคับข้องใจ ความไม่มีอำนาจ และความฝันที่อยากจะได้โลกที่สมบูรณ์ที่สุด ส่วนความสัมพันธ์นั้นเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้บริหาร ครูแนะแนว เพื่อนร่วมงาน นักเรียนและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของครูที่มีต่อหลักสูตรใหม่ กระบวนการนำใช้หลักสูตรใหม่ไปใช้ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ครูมีความต้องการให้ความมั่นใจตลอดเวลาในกระบวนการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำ

หลักสูตรไปใช้ ควรฟังเสียงครูบ้างเพราะสิ่งที่ครูต้องการได้แก่การยอมรับนับถือ การมีอิสรภาพและ เสรีภาพในการทำงาน ตลอดจนต้องการเวลา และการสนับสนุน

แมคไบรด์ และไนท์ (บุสบา ทันสมัย.อ้างใน Mc Bride and Knight. 1993. หน้า, 78-374) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมของครูจะมีผลกระทบต่อการสอนพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนควรรู้จักใช้สภาพแวดล้อมให้เป็นประโยชน์ในการสอน และครูต้อง กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ใช้ความคิดในการปฏิบัติกิจกรรมทั้งในร่มและกลางแจ้ง และการ ใช้สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ พบว่าปัญหาของการจัดกิจกรรมการสอนพลศึกษา ผู้บริหารและครูขาดการวางแผนในการจัดกิจกรรม ขาดงบประมาณ ส่วนนักเรียนสนใจที่จะ เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาประเภททีมมากกว่ากิจกรรมกีฬาอื่น ๆ และความพึงพอใจในการเรียนการสอน จะมีผลสำเร็จต่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านบุคลิกภาพอาจารย์ผู้สอน และด้านการวัดและ ประเมินผล ถ้าหากมีการจัดองค์ประกอบดังกล่าวให้เหมาะสม ย่อมจะประสบผลสำเร็จต่อการเรียน ของผู้เรียน

เฮนน์ (กุศล หาญยศ. 2539 หน้า, 22 อ้างใน Hein. 1972:2149-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐฮาวาย โดยสอบถามผู้บริหารโรงเรียนใน เมืองและนอกเมือง จำนวน 65 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารส่วนมากขาดการวางแผนที่ดี เนื่องจากขาดครูที่มีวุฒิพลศึกษาทำให้การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนพลศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร ครูผู้สอนวิชาพลศึกษามีจำนวนมากชั่วโมงในการสอนมากเกินไป และขาดวิธีการสอนที่ดี โครงการ สอนในชั้นเรียน คือเพื่อให้นักศึกษามีทักษะพื้นฐานทางกีฬาและออกกำลังกายด้วยกิจกรรมที่จัด สอนมากที่สุดคือแฮนด์บอล วิชาที่จัดให้เป็นวิชาเลือกมากที่สุด คือตะกร้อ

งานวิจัยในประเทศ

วิศาล เครือคล้าย (2530, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษา เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในกลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไประดับ ปริญญาตรีของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็น นักศึกษาที่เรียนพลศึกษาในกลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไป จำนวน 500 คน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษา ประสบปัญหาในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในกลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไปอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการใช้แหล่ง ศึกษาค้นคว้า ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านการเรียนของนักศึกษาและด้านลักษณะ

เนื้อหาวิชาในหลักสูตร และมีความต้องการอยู่ในระดับมากคือ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการสอนของอาจารย์ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้แหล่งศึกษาค้นคว้า ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและด้านลักษณะเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

นิติกร โจรจนวิภาค (2533, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารพลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังบริหารสถานศึกษา จำนวน 120 คนและครูพลศึกษา จำนวน 71 คนได้รับแบบสอบถามคืนมา 143 ชุด คิดเป็นร้อยละ 74.87 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ โดยการหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าคะแนนที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1.ปัญหาการบริหารพลศึกษาที่อยู่ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านผู้ปกครองงบประมาณอุปกรณ์ สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก

2.โครงการแข่งขันกีฬาภายนอก และระหว่างสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง และปัญหาการจัดการโครงการอื่นๆอยู่ในระดับน้อย

3.ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูพลศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในปัญหาด้านบริหาร งบประมาณ สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก

กรมพลศึกษา(2534,บทคัดย่อ)ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง การเรียนการสอนพลศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 2,3,4,5 และกรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงสภาพการเรียนการสอน ปัญหาและอุปสรรค ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากทำหน้าที่สอนแล้วต้องทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นด้วย และเป็นเพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย โรงเรียนส่วนใหญ่มีพื้นที่ 1-5 ไร่ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานครเฉลี่ยโรงเรียนละ 18 ไร่ ปัญหาของโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่สอนและงบประมาณ รองลงมาเป็นปัญหาทางด้านบุคลากร(ครูผู้สอน)คือครูไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับความยากจนของนักเรียน ปัญหาการวัดและประเมินผล ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่า ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการสอน มีความเป็นกันเองกับนักเรียน รู้เรื่องนัยทางสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัญหาเกี่ยวกับตัวนิสิตในการเรียนวิชากิจกรรมทางพลศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกซ้อมกีฬา สนาม อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก โดนร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหา อื่นๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเรียนวิชาทางพลศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตระหว่างกลุ่มนิสิตชายกับนิสิตหญิงที่เรียนวิชากิจกรรมทางพลศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของนิสิตทางด้าน ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนวิชากิจกรรมทางพล

ศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ปัญหาเกี่ยวกับตัวนิสิตในการเรียนวิชาทางพลศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนวิชากิจกรรมทางพลศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกซ้อมกีฬา สนาม อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาอื่นๆ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จรัส ขนิษฐน้อย (2540, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด น่าน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและแนวทางที่ต้องการพัฒนาด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ครู ผู้สอน วิชาพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาและต้องการพัฒนาเกี่ยวกับขนาดของสนามกลางแจ้งที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอลไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงปัญหาและความต้องการพัฒนาเกี่ยวกับขนาดและจำนวนสถานที่ในร่มที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา เช่น โรงฝึกพลศึกษาและหอประชุม

2. สภาพและแนวทางที่ต้องการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมจากชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน ครูผู้สอนพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา และการเดินทางระหว่างโรงเรียนชุมชนในเมือง และส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาในด้านนี้มาก รวมถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา

3. สภาพและแนวทางที่ต้องการพัฒนาด้านการเตรียมการสอน ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาและผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา เพื่อจัดจุดประสงค์การเรียนรู้เฉพาะรายวิชาและเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ของกลุ่มเสริมลักษณะนิสัย ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) รวมถึงกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนแนวทางที่ต้องการพัฒนา คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ของกลุ่มสร้างลักษณะนิสัย ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และความยากลำบากในการจัดทำแปลการสอนรายคาบหรือบันทึกการสอนที่เน้นกระบวนการหรือทักษะกระบวนการ

4. สภาพและแนวทางพัฒนาด้านการดำเนินการสอน ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความยากลำบากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นกระบวนการหรือทักษะกระบวนการให้นักเรียนทุกชั้นตอนและการจัดกิจกรรมการเรียนที่ปลูกฝัง

บุคลิกที่พึงประสงค์ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความมีน้ำใจนักกีฬา ศิลธรรม จริยธรรมความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี เป็นต้น ส่วนแนวทางที่ต้องการพัฒนา คือความสำเร็จในกิจกรรม การเรียน โดยเน้นการฝึกการทำงานเป็นกลุ่มและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

5.สภาพและแนวทางที่ต้องการพัฒนาด้านการวัดผลและประเมินผล ครูพลศึกษาและผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวัดเจตคติของนักเรียนเกี่ยวกับพลศึกษา และการสร้างเครื่องมือวัดความรู้ทางพลศึกษา รวมถึง การสร้างเครื่องมือวัดทักษะกีฬาส่วนแนวทางที่ต้องการพัฒนา คือการวัดและประเมินผล รวมถึงเครื่องมือวัดและประเมินผลทางพลศึกษา

อวยชัย เขียวขำ(2540, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนวิชาลีลาศของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชายและหญิงผลการวิจัยพบว่า

- 1.ปัญหาด้านการเรียน นักศึกษาชายและหญิงมีปัญหาแตกต่างกัน ดังนี้
 - 1.1 การค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมของนักศึกษา
 - 1.2 ความกระตือรือร้นในการเรียนของนักศึกษา
 - 1.3 ปัญหาในการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอของนักศึกษา
 - 1.4 ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการเรียนของนักศึกษา
 - 1.5 การวิพากษ์วิจารณ์และซักถามของนักศึกษา
 - 1.6 นักศึกษาขาดการฝึกอบรมทักษะนอกเวลา
- 2.ปัญหาด้านการสอนของอาจารย์ นักศึกษาชายและหญิงมีปัญหาแตกต่างดังนี้ คือ
 - 2.1 ความคิดริเริ่ม ดัดแปลงการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์
 - 2.2 การตรงต่อเวลา
 - 2.3 บุคลิกภาพของอาจารย์
 - 2.4 ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษาทั้งใน และนอกเวลาเรียน
 - 2.5 การไม่รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน
- 3.ปัญหาด้านอุปกรณ์การสอน สถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวก นักศึกษาชายและหญิงมีปัญหาแตกต่างกันดังนี้

3.1 นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านครูผู้สอนวิชาพลศึกษาที่เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ความสามารถสถิติกิจกรรมบางอย่างให้นักเรียนดูได้ ความสามารถในการตัดสินกีฬาของครูพลศึกษา ความรับผิดชอบในการสอนของครูพลศึกษา ความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลของครูพลศึกษา ความตั้งใจทำการสอนของครูพลศึกษา ความสม่ำเสมอและตรงต่อเวลาในการสอน จำนวนนักเรียนแต่ละชั้นที่เรียนพลศึกษาในแต่ละคาบ

3.2 นักเรียนนาฏศิลป์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ด้านสถานที่และอุปกรณ์ที่เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดและมากไม่มี ส่วนมากแล้วอยู่ในระดับน้อย ที่น้อยที่สุดเพียงข้อเดียวคือ สถานที่ทำความสะอาดร่างกายหลังจากเลิกเรียนกิจกรรมพลศึกษา

3.3 นักเรียนนาฏศิลป์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ด้านวัด และประเมินผลพลศึกษาที่เห็นว่ามีปัญหามาก คือ ข้อสอบได้สัดส่วนของเนื้อหาความยาก-ง่าย ตรวจและแจ้งผลการสอบตรงเวลาที่วิทยาลัยกำหนด

กิตติ โปธิศรีสูง (2529, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาของครูหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 6 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายหมวดวิชาพลานามัย ฉบับปี พ.ศ. 2524 โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 หมวดวิชาพลานามัย ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร รายวิชาและเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรวิธีสอนและการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน สถานที่อุปกรณ์การสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกการสอน วิชาพลานามัย ผลการวิจัยพบว่า วิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรนั้นมีความเหมาะสมระดับปานกลางเกี่ยวกับความคิดเห็นในปัญหาการใช้ หลักสูตรนั้น ครูหมวดวิชาพลานามัยมีความคิดเห็นที่โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีปัญหาการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน สำหรับครูหมวดวิชาพลานามัยที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สวาสดี แสนคำ (2538, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม ถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนพลศึกษาและศึกษานิเทศก์ พลศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 จำนวน 289 คน ผลวิจัยพบว่า

1. ปัญหาด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีปัญหามาก คือ จุดมุ่งหมายที่นักเรียนแล้วไม่สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสุขภาพของตนเองได้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา
2. ปัญหาด้านเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตร ที่มีปัญหามาก คือ การจัดลำดับเนื้อหาวิชามีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันทุกระดับ และเนื้อหาวิชาโดยทั่วไปตรงกับความสนใจของผู้เรียน
3. ปัญหาด้านการเรียนการสอนพลศึกษา ศึกษานิเทศก์เห็นว่า มีปัญหามาก คือ ครูผู้สอนมุ่งให้เด็กเป็นนักกีฬา มากกว่ารู้คุณค่าของการออกกำลังกาย ครูไม่ได้วางแผนการสอนก่อนการสอน สำหรับครูผู้สอนพลศึกษาและผู้บริหาร เห็นว่ามีปัญหาน้อยเกี่ยวกับการเรียนการสอนพลศึกษา
4. ปัญหาด้านครูผู้สอนพลศึกษา มีปัญหามาก คือ ความเพียงพอของครูพลศึกษาต่อจำนวนนักเรียน และครูผู้สอนพลศึกษาได้รับมอบหมายพิเศษอื่น ๆ มากเกินไปส่วนที่มีปัญหาน้อย คือ ครูผู้สอนพลศึกษาขาดความมีระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม
5. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนพลศึกษามีปัญหามาก
6. ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล มีปัญหามาก คือ ครูผู้สอนขาดบุคลากรทางพลศึกษาที่จะให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ศึกษานิเทศก์พลศึกษาเห็นว่ามีปัญหามาก คือ การวัดผลเน้นทักษะมากกว่าด้านอื่น ๆ
7. ปัญหาด้านการนิเทศการเรียนการสอนพลศึกษามีปัญหามาก คือ ความสม่ำเสมอในการให้การนิเทศของศึกษานิเทศก์ และมีปัญหาน้อย คือ ครูพลศึกษาให้ความร่วมมือกับศึกษานิเทศก์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านการนิเทศ การเรียนการสอนพลศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธวัช เต็มฉนวน (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนพลศึกษา ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยใช้แบบสอบถาม ถามไปยังผู้บริหาร จำนวน 56 คน อาจารย์ผู้สอนพลศึกษา 34 คน และนักเรียนนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2540 จำนวน 232 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านครูสอนพลศึกษาการสอนและหลักสูตร ที่เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ความเหมาะสมของครูพลศึกษากับจำนวนนักเรียน การมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา บุคลิกภาพของครูพลศึกษาไม่

เหมาะสม ด้านอาคารสถานที่ และอุปกรณ์ที่เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ขาดเครื่องมือทดสอบสมรรถภาพทางกาย ไม่มีสถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย และอาบน้ำของครูและนักเรียน ด้านผู้บริหารและการบริหารพลศึกษาในวิทยาลัย ที่เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ งบประมาณสำหรับค่าวัสดุอุปกรณ์กีฬาชนิดต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ขาดเงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมพลศึกษาในวิชาพลศึกษาในโรงเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ครูพลศึกษาใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมในการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลพลศึกษา ที่เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ มีเหตุผลและพร้อมที่จะชี้แจงกรณีนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การประเมินผลก่อนเรียนทุกครั้งก่อนทำการสอนในแต่ละเรื่อง การประเมินสมรรถภาพทางกายของนักเรียนก่อนการสอน

2. อาจารย์ผู้สอนพลศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาด้านครูผู้สอนพลศึกษาการสอนและหลักสูตร ที่เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากคือช่วงเวลาที่จัดให้เรียนวิชาพลศึกษาเหมาะสม ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ขาดความร่วมมือกับครูสาขาวิชาอื่น ในการจัดกิจกรรมพลศึกษาในโรงเรียน การสอนวิชาพลศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด ความเข้าใจของครูพลศึกษาในวิธีการสอน และขั้นตอนของการดำเนินการสอนของครูพลศึกษา การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการสอนอย่างเหมาะสม การจัดชั่วโมงการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามตารางสอน หนังสือประกอบการสอนและคู่มือการสอนที่อยู่ในวิทยาลัยความเหมาะสมของครูพลศึกษากับจำนวนนักเรียน การนำหลักสูตรนาฏศิลป์ของปีปัจจุบันมาใช้ ในการเรียนวิชาพลศึกษา มีความต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ที่เห็นว่าปัญหามากที่สุด คือ อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ สนามมีไม่เพียงพอในการเรียนการสอน ไม่มีห้องนันทนาการของวิทยาลัย ขาดเครื่องมือทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย ไม่มีสถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกายและอาบน้ำของครูและนักเรียน ด้านผู้บริหารและการบริหารพลศึกษาในวิทยาลัยที่เห็นว่าปัญหามากที่สุด คือ บริเวณสถานที่ภายในวิทยาลัยคับแคบไม่สามารถที่จะขยายได้อีก งบประมาณสำหรับค่าวัสดุอุปกรณ์กีฬาชนิดต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ด้านการวัดและการประเมินผลพลศึกษา ที่เห็นว่าปัญหามาก คือ การใช้เครื่องมือวัดได้อย่างถูกต้อง การนำความรู้ทางสถิติมาใช้ในการวัดและประเมินผลนักเรียน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามกระบวนกรหรือทักษะกระบวนกรโดยส่วนรวม การประเมินสมรรถภาพทางกายของนักเรียนก่อนการสอน

3. นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาด้านครูผู้สอนวิชาพลศึกษาที่เห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ความสามารถสาธิตกิจกรรมบางอย่างให้นักเรียนดูได้

ความสามารถในการตัดสินใจของครูพลศึกษา ความรับผิดชอบในการสอนของครูพลศึกษา ความยุติธรรมในการวัดผลประเมินผลของครูพลศึกษา ความตั้งใจทำการสอนของครูพลศึกษา ความสม่ำเสมอและตรงต่อเวลาในการสอน จำนวนนักเรียนแต่ละชั้นที่เรียนพลศึกษาในแต่ละคาบ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ ที่เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดและมากที่สุด ส่วนมากแล้วอยู่ในระดับน้อยที่สุดเพียงข้อเดียวคือ สถานที่ทำความสะอาดร่างกายหลังจากเลิกเรียนกิจกรรมพลศึกษา ด้านการวัดและการประเมินผล พลศึกษา ที่เห็นว่ามีปัญหามาก คือข้อสอบได้สัดส่วนของเนื้อหาตามความยาก-ง่าย ตรวจและแจ้งผลการสอบตรงเวลาที่วิทยาลัยกำหนด

สุขุม ไทยเก่ง (2543, หน้า 114) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการสอนวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยใช้แบบสอบถาม ถามไปยังผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคเหนือตอนบนจำนวน 204 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา สภาพที่พบส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือในด้านสถานที่คับแคบไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน ในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ในส่วนของครูผู้สอนมีครูจำนวนมากที่ไม่มีวุฒิต่าง พลศึกษาและจัดการเรียนการสอนโดยปล่อยให้ให้นักเรียนเล่นกันเองในชั่วโมงพลศึกษา ในด้านของกรณีเหตุทางพลศึกษาส่วนใหญ่ศึกษานิเทศก์จะไม่ไปนิเทศและไม่ค่อยให้คำแนะนำในการออกไปนิเทศครูพลศึกษา ในด้านของตำราเรียนนั้นยังขาดตำราเรียนที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในด้านของผู้บริหารและครูในสาขาวิชาอื่น จะมองวิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่ใช้กิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการ

สุรสิทธิ์ นาคสัมฤทธิ์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยใช้แบบสอบถาม ตามครูผู้สอนวิชาพลศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 201 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาโดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชา พลศึกษา พบว่า ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร โรงเรียนควรสำรวจสภาพของท้องถิ่นและความสนใจของนักเรียนก่อนจัดรายวิชา ด้านการจัดการเรียนการสอนควรจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการสอน โรงเรียนควรมี แผนงานการนิเทศและพัฒนาบุคลากรทางการสอน

อย่างมีระบบและต่อเนื่องและด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล

อำนาจ คำวัตุ (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการนำหลักสูตรวิชาพลศึกษาไปใช้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม ถามครูผู้สอนพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 49 คน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 94 คน ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนำหลักสูตรวิชาพลศึกษาไปใช้ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน มีสภาพความเป็นจริงในระดับมาก และมีปัญหาในระดับน้อย ด้านการใช้วิธีสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรมีสภาพความเป็นจริงในระดับมากและมีปัญหาในระดับน้อย ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนมีสภาพความเป็นจริงในระดับมากมีปัญหาในระดับน้อย ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนำหลักสูตรวิชาพลศึกษาไปใช้ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน มีสภาพความเป็นจริงในระดับมาก และมีปัญหาในระดับน้อย ด้านการใช้วิธีสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรมีสภาพความเป็นจริงในระดับมาก และมีปัญหาในระดับน้อย

บุษบา ทนสมัย (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ปีการศึกษา 2546. โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 99 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 158 คน รวมทั้งสิ้น 257 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น .90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ปีการศึกษา 2546 ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านการนิเทศและพัฒนาบุคลากรทางการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้อันและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน และโดยรวมมีความเหมาะสม และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูมีความคิดเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ปีการศึกษา 2546 ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านการนิเทศและพัฒนาบุคลากรทางการสอน ด้าน

การจัดกิจกรรมการเรียนสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้และ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน และโดยรวมมีความเหมาะสมและมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง

มยุรี ชุมพล (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องปัญหาการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา คาทอลิก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขต กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ด้านหลักสูตรและการสอนพลศึกษา ด้านครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางวิชาพลศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลวิชาพลศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 80 คน ครูพลศึกษา จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา คาทอลิก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขต กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลศึกษา มีดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการสอนพลศึกษา มีปัญหาในระดับน้อย
2. ด้านครูผู้สอนวิชาพลศึกษา มีปัญหาในระดับน้อย
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางวิชาพลศึกษา มีปัญหาในระดับน้อย
4. ด้านการวัดและประเมินผลวิชาพลศึกษา มีปัญหาในระดับน้อย ยกเว้นผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่ามีปัญหาระดับปานกลาง

จากเอกสารงานการศึกษาค้นคว้า ภายในประเทศที่เกี่ยวข้องพบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับปัญหาการนำหลักสูตรวิชาพลศึกษาไปใช้ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน อุปกรณ์สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่เพียงพอ ครูมีวุฒิไม่ตรงกับกิจกรรมการสอน ครูไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตรงตามหลักสูตร ครูขาดการนิเทศการสอนจากศึกษานิเทศก์พลศึกษาขาดหนังสือและเอกสารด้านพลศึกษาสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอน ขาดการการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาเพื่อหาวิธีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการจัดการศึกษาและการบริหารที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการ

ของนักเรียน เพื่อจะได้บรรลุตามความมุ่งหมายของสถานศึกษา ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของวิชาพลศึกษาให้ดี มีดังนี้

1. ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษามากที่สุด เนื่องจากการดำเนินการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนวิชาพลศึกษา เพราะว่าสภาพความเหมาะสมของครูพลศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับจำนวน บุคลิกภาพ ความสามารถ รูปแบบวิธีการสอน รวมถึงการมีวุฒิทางการพลศึกษาสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยทำให้การเรียนการสอน มีคุณภาพ

2. หลักสูตร โปรแกรม และกิจกรรมทางพลศึกษา ก็ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นเป้าหมายช่วยให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ได้เพราะ ว่าความเหมาะสมของหลักสูตร การจัดโปรแกรม และเลือกกิจกรรมทางพลศึกษาลงในการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียน เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนวิชาพลศึกษานั้นต้องเข้าใจหลักสูตร โปรแกรม และกิจกรรมของสถาบันการศึกษาว่ามีลักษณะที่สอดคล้องกันด้วย

3. สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นส่วนประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา เพราะว่าสิ่งเหล่านี้ช่วยให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษามีประสิทธิภาพได้ ถ้ามีเพียงพอและมีสภาพที่ใช้ได้ดี มีความปลอดภัย แล้วจะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นน้อยลง อีกทั้งทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาดียิ่งขึ้น ถ้าขาดแคลนหรือคุณภาพไม่มีความปลอดภัยแล้วก็จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนการสอนด้วย

4. ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีความสำคัญที่จะทำให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ผลการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพหรือไม่ ดูจากทักษะและพฤติกรรมที่แสดงออกในระหว่างการเรียนและนอกเวลาเรียน ว่านักเรียนมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนหรือไม่ มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพลศึกษาที่ทางครูผู้สอนวิชาพลศึกษาให้

5. การวัดและประเมินผลทางพลศึกษา เป็นขบวนการทางการเรียนการสอนที่จะทำให้ นักเรียนและครูผู้สอนรู้ถึงผลการเรียนการสอนว่าเป็นอย่างไร ทำให้เรียนรู้อัตนเองมีต่อวิชานั้นหรือไม่ อีกทั้งให้ครูผู้สอนพลศึกษาได้เห็นว่าคุณภาพต่อการสอนอย่างไรด้วย

6. ผู้บริหาร เป็นผู้ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษามีประสิทธิภาพ เพราะว่าผู้บริหารมีบทบาทให้การสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ การอนุมัติกิจกรรมทาง พลศึกษา รวมทั้งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจกับครูผู้สอนวิชาพลศึกษารวมถึงนักศึกษา แต่ถ้าผู้บริหารไม่สนับสนุนทำให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาไม่ดีพอ